

“Jag sjunger hellre än bra”- Musikstunder i förskolan

En kvalitativ studie om pedagogers uppfattningar och erfarenheter om musik i förskolan

Love Djäkner & Sofie Vengelin

Självständigt arbete – Pedagogik GR (C), Pedagogik, 30 hp

Huvudområde: Pedagogik

Högskolepoäng: 15 hp

Termin/år: VT/2020

Handledare: Ulla Damber och Anneli Hansson

Examinator: Anneli Hansson

Kurskod: PE099G

Utbildningsprogram: Förskollärare, 210

Förord

Detta examensarbete skrevs under våren 2020 av Love Djäkner och Sofie Vengelin. Det har varit ett givande arbete där vi utvecklats och fått fördjupad kunskap om arbetet med musikstunder i förskolan. Samarbetet har fungerat bra och det mesta av arbetet har vi skrivit tillsammans för att få djupa diskussioner och möjlighet till att ifrågasätta varandras tankar. Vissa delar valde vi att arbeta med var för sig som exempelvis artikelsökande, läsa artiklar och litteratur samt intervjuer med pedagoger, då det varit begränsat med tid var det ett medvetet val. Vi vill tillägna ett stort tack till Ulla Damber som hjälpt oss att utvecklas genom givande samtal och peppande kommentarer. Vi vill även tacka Anneli Hansson för handledningen den sista tiden som stöttat oss med våra frågor och funderingar. Sist men inte minst vill vi tacka samtliga pedagoger som deltagit i studien, våra stöttande familjer, framförallt Karin Larsson, samt varandra, för ett bra samarbete.

Abstrakt

Syftet med studien var att utifrån läroplanens mål om att arbeta med musik i förskolan undersöka en grupp pedagogers uppfattningar och erfarenheter i arbetet med planerade musikstunder i förskolan. Detta för att bidra till ökad förståelse om arbetet med musikstunder i förskolan. Studien grundar sig i hermeneutik som metod där fokuset varit pedagogers uppfattningar och erfarenheter om det valda fenomenet; planerade musikstunder i förskolan. Det har studerats genom en kvalitativ studie där vi samlat in data genom semistrukturerade intervjuer med tio stycken verksamma pedagoger från mellansverige. Resultatet visar att det både finns en osäkerhet och säkerhet hos pedagoger i arbetet med musik. Osäkerheten grundas i föreställningar om att kompetens inom musik kopplas samman med att exempelvis ha en bra sångröst eller kunskap i att hantera instrument. Pedagogers säkerhetskänsla för att arbeta med musik förklaras med att de har en uppväxt som präglats av mycket musik men också av erfarenhet och en känsla av att ha musiken inom sig. I resultatet framkom det också hur pedagoger hanterar kompetensbehov genom att organisera verksamheten efter olika förmågor. Resultatet visar även att musikstunder i förskolan motiveras med olika syften utifrån läroplanen. Därav används musikstunder som ett didaktiskt verktyg där motivet inte är att undervisa i musik utan att använda musiken som ett verktyg i lärandet och utvecklingen inom andra ämnen. Vi drar slutsatsen att om personalen kan vidga sitt synsätt från att se musikkompetens som en medfödd förmåga till att istället se det som en förmåga som alla kan utveckla. Det skulle kunna leda till att fler pedagoger känner sig säkrare i arbetet med musik. Även att se på den delade kompetensen i arbetslaget som en tillgång där alla pedagoger bidrar med olika delar i musikarbetet skulle kunna bidra till en större säkerhet hos flera pedagoger. Det skulle också kunna bidra till kompetensutveckling inom den egna verksamheten.

Nyckelord: *Förskola, Hermeneutik, Instrument, Kompetens, Musik, Musikstunder, Pedagoger.*

Innehållsförteckning

Introduktion	4
Inledning	4
Bakgrund	5
Musik och att vara musikalisk	5
Pedagogers attityder till musik i förskolan	5
Vikten av reflektion om musik i förskolan	6
Utmaningar i det pedagogiska ledarskapet inom musik	7
Varför pedagoger arbetar med musik	8
Språk och musik	9
Syfte	10
Metod	11
Hermeneutisk ansats	11
Datainsamlingsmetod	11
Urval	12
Genomförande	13
Databearbetning och analys	13
Forskningsetiska överväganden	14
Metoddiskussion	15
Resultat	17
Hur uttrycker pedagogerna kompetens inom musik i förskolan?	17
Tema: Sångröst	17
Tema: Instrumenthantering	18
Tema: Delad kompetens	18
Tema: Självförtroende	19
Tema: Osäkerhetskänsla	19
Hur motiverar pedagoger arbetet med musik i förskolan?	20
Tema: Överföra traditioner	21
Tema: Glädje, delaktighet och gemenskap	21
Tema: Språkutveckling	22
Tema: Tillfälle till rörelse	22
Tema: Förstärkning av självkänsla	23
Sammanfattning av resultat	23
Diskussion	24
Osäkerhet och säkerhet	24
Musik som ett didaktiskt verktyg	26
Pedagogiska betydelser för förskola	27
Framtida studier	27

Introduktion

Inledning

Vår förförståelse inom ämnet musikstunder i förskolan kommer genom tidigare erfarenheter av arbete och verksamhetsförlagd utbildning inom förskolan. Våra erfarenheter är att musiken idag har en central roll i förskolan. Vi har förstått det som att pedagoger på olika förskolor använder musiken på olika varierade sätt. En del av de pedagoger som vi mött inom förskolan mer med organiserade musikstunder som inkluderar bland annat instrument, varierade sånger och aktiviteter. Andra pedagoger arbetar med musik mer spontant och där de inte organiserar musikstunder. Detta upplevs som intressant för oss som blivande förskollärare att söka mer förståelse om då det ser så varierat ut i verksamheten med pedagogernas olika erfarenheter och kompetens inom musik, vilket på olika sätt formar planeringen och utformandet av musikstunder i förskolan.

Musik är något som pedagoger i förskolan kan använda sig av både spontant och planerat. Tidigare forskning visar att det finns pedagoger som inte ser något problem med att arbeta med musik och brinner för ämnet medan andra pedagoger drar sig för att arbeta med det (Wong & Lau, 2018). Styrdokumenten för förskolan (Skolverket, 2018) uttrycker att verksamheten ska ha som mål att varje barn ska få möjlighet till att utveckla sin förmåga till att uttrycka sig och även möjlighet att kommunicera upplevelser tankar och erfarenheter. Det finns olika sätt för pedagogerna att arbeta med detta, exempelvis genom sång, rörelse, musik och dans. Musikämnet ligger i pedagogernas händer, hur de väljer att implementera ämnet musik i förskolan och att målen uppfylls. Detta för att barn i förskolan ska få möjlighet till att delta i musikaktiviteter som i sin tur kan främja barns utveckling och lärande. Pedagoger som arbetar i förskolan kan alltså använda läroplanen på olika sätt och använda den kunskap och erfarenhet som de har för att få effektiva musikstunder. Något som kan vara ett problem är att en del pedagoger idag saknar självförtroende när det gäller den musikaliska uttrycksförmågan och att de utifrån det drar sig för att arbeta med musik i verksamheten (Uddén, 2004; Bainger, 2010). Det kan vara problematiskt om pedagogen saknar självförtroende inom musikområdet eftersom läroplanen pekar på att barn i förskolan ska få uttrycka och kommunicera genom musiken (Ehrlin & Wallerstedt, 2014).

Det är pedagogers dåliga självförtroende inom musikområdet som väcker vår nyfikenhet att undersöka vad som ligger bakom. Vi ställer oss frågan vilka kompetenser som skulle behövas för att känna en större säkerhet i musikundervisningen. Därför framställs frågor och formuleringar kring musikstunder i förskolan i studiens syfte där intresset ligger i att undersöka pedagogers uppfattningar och erfarenheter i arbetet med musikstunder i förskolan. Vår studie är enligt oss yrkesrelevant då den kan bidra till en ökad förståelse för hur pedagoger ser på kompetens inom musik och hur de motiverar arbetet med musik i förskolan. Denna förståelse kan i sin tur ge insikt i hur pedagoger i förskolan kan öppna upp för andra sätt att tänka och arbeta med musik i förskolan. Då styrdokumenten (Skolverket, 2018) pekar på att pedagoger som arbetar i förskolan ska arbeta med musik är det något som samtliga pedagoger på sina arbetsplatser kommer möta på olika sätt, oavsett hur de ser på sin kompetens. Det finns även en relevans ur ett vetenskapligt perspektiv då vi hoppas att den här studien bidrar med kvalitativa undersökningar av pedagogers berättelser om deras upplevelser av arbetet inom musik i förskolan samt deras uttryck för musikkompetens. Vi finner det intressant att studera såväl utmaningar som förutsättningar för det centrala men också komplexa arbete kring musik i förskolan, där känslor av osäkerhet ofta sätter in.

Bakgrund

Utifrån tidigare forskning om musik i förskolan har vi valt att utforma följande teman efter det vi anser är relevant för vår studie och bakgrund; *Musik och att vara musikalisk, Pedagogers attityder till musik i förskolan, Vikten av reflektion, Pedagogers möjlighet till kompetensutveckling inom musik, Utmaningar i det pedagogiska ledarskapet med musik, Varför pedagoger arbetar med musik och Språk och musik.*

Musik och att vara musikalisk

Jederlund (2011) beskriver hur en människa under sitt liv får uppleva en hel del musik. Musik är något som finns i de allra flesta kulturer och har genom tiderna påverkat människans liv på olika sätt. Musiken har makten till att kunna påverka våra sinnen och att det vi har inom oss får en möjlighet till att komma ut. När människor får uppleva musik kan en personlig utveckling i bland annat gemenskap och glädje ske (Jederlund, 2011). Under 1930-talet infördes musik i utbildningen för förskollärare. Innan detta hade musik kallats för sång, eller också sång och lekar. När begreppet sång istället blir till musik breddas innehållet och det öppnas upp för exempelvis instrumentspel i förskolan (Udden, 2004). Man kan sätta begreppet musik i relation till begreppet musikalitet. Musikalitet kopplas samman med en begåvning inom musikens område. Musik handlar om rytmik, rörelse, känslor, kultur, språk och toner medan musikalitet handlar om människans medfödda förmåga till att göra ljud, låta, röra sig, uttrycka, ingå i en kultur, språka, känna och även förstå och uppleva musik. Alltså är musikalitet något genuint mänskligt och en betydelsefull del av den medfödda begåvningen (Jederlund, 2011).

Pedagogers attityder till musik i förskolan

Pedagoger som arbetar i förskolan har idag stort inflytande över hur de kan nå de nationella läroplansmålen och därför kan deras personliga intressen och engagemang inom vissa ämnen ha stor inverkan på hur de väljer att arbeta i förskolan och vilka ämnen de låter ta mer plats (Ehrlin, 2015). Idag saknar många pedagoger en trygghet i sin musikaliska uttrycksförmåga och kan känna sig ångestfyllda över att de behöver erbjuda musikaktiviteter i förskolan. Det kan gå så långt att de försöker undvika allt inom ämnet musik (Uddén, 2004; Bainger, 2010). Att pedagoger i förskolan kan vara osäkra och ångestfyllda över hur de ska arbeta med musik i förskolan menar Ehrlin och Wallerstedt (2014) kan vara kopplat till olika antaganden om medfödda talanger. Alltså att man har fötts med exempelvis konstnärlig kunskap, färdigheter inom instrument eller kompetens i komposition. Antaganden om medfödda talanger kan vara problematiskt då många pedagoger känner att de inte besitter dessa kunskaper och därav också blir osäkra på sin roll i musikundervisningen (Ehrlin & Wallerstedt, 2014). Pedagoger som arbetar i förskolan kan ha olika slags personligheter. Det finns de pedagoger som har musiken i sig och inte ser några problem med att arbeta med det och gör det på ett flexibelt och bekvämt sätt. Det förhållningssättet kan förbättra en effektiv musikundervisning men det kan också ge konsekvenser då det endast är de pedagoger som tar initiativ och tilldelas de musikaliska arbetsuppgifterna gång på gång (Wong & Lau, 2018). Det kan därför vara av vikt att pedagoger inom samma arbetslag kan leka och sjunga samma sånger och att de även kan utföra dessa på liknande sätt (Uddén, 2004).

I en studie genomförd av Kim och Kemple (2011) undersöktes synen pedagoger i förskolan har på musik och om de anser att de är av vikt att ha musik i de tidigare åldrarna. I studien deltog 65 pedagoger som studerade på ett utbildningsprogram i USA. Resultatet visar att en del av pedagogerna i studien inte känner sig bekväma och inte litar på sin förmåga att genomföra musikaliska aktiviteter. Det visades att pedagogerna också kan försöka undvika arbetet med

musik även om de är medvetna om att musik är viktigt för barn. Detta på grund av brist på självförtroende när det gäller kompetens inom musik eller också brist på stöd från andra i musikärbetet. Studien visar inte bara att pedagoger känner sig osäkra i arbetet med musik i förskolan utan visar också att en del av pedagogerna har en relativt stark tro på vikten av musik då det kan ge estetiska och socio-emotionella fördelar (Kim & Kemple, 2011). Pedagogers inställning till och syn på arbetet med musik i förskolan undersöktes förutom Kim och Kemple (2011) av Wong och Lau (2018). En enkät gjordes där 88 stycken förskollärare deltog. Studien visar att både pedagogens personlighet och undervisningsupplevelse kan förbättra en effektiv musikundervisning. Resultatet visar också att de pedagoger som är skickliga och tar initiativ till att hålla i musikstunder kan vara bättre på att undervisa i musik. Är man inte bekväm och skicklig inom musik kan pedagoger också vara mindre kapabel till att leda en effektiv musikundervisning (Wong & Lau, 2018).

Det är inte meningen att pedagoger som arbetar i förskolan ska producera talangfulla musiker utan de kan enligt Holmberg (2014) istället fokusera på att erbjuda sociala sammanhang för både formellt och informellt musikaliskt samspel som i sin tur kan leda till en musikalisering av samhället. Ehrlin och Wallerstedt (2014) nämner i sin studie att en dominerande diskurs bland pedagoger är "att vem som helst kan" att det inte spelar någon roll om pedagoger är kompetenta inom musik och att det inte är det som anses vara viktigt. Pedagoger skulle istället kunna använda sin brist i kunskapen inom musik som en pedagogisk strategi, exempelvis om pedagoger inte kan spela ett instrument själv kan hen istället låta barnen skapa sina egna instrument och sin egen musik (Ehrlin & Wallerstedt, 2014). Pedagoger som arbetar i förskolan kan ha i beaktning att barn inte är några nybörjare inom musiken. Barnen får höra mycket musik som förmedlas genom bland annat olika medier, från familjen och också från förskolan. Därför kan pedagoger också ta hjälp av barnen i musikaliska sammanhang i förskolan. Om pedagoger i förskolan har synsättet att barn är kompetenta och inga nybörjare inom musik kan de också upptäcka att de kan ta hjälp av barnen i musikstunder i förskolan (Riddersporre & Söderman, 2012).

Vikten av reflektion om musik i förskolan

Att pedagoger har olika syn på musik i förskolan kan bero på olika saker. Vilken lärarutbildning pedagogen gått igenom, personliga erfarenheter och erfarenheter inom förskolan är faktorer som skulle kunna påverka pedagogers förhållningssätt till att arbeta med musik i förskolan (Kim & Kemple, 2011; Angelo & Sæther, 2014). Dessa förhållningssätt kan visas genom exempelvis hur mycket musik pedagoger väljer att använda sig av i verksamheten. Det kan vara av vikt att reflektera över dessa erfarenheter då pedagoger med olika upplevelser och erfarenheter också har olika förutsättningar för arbetet med musik i förskolan. Genom dessa reflektioner kan man medvetandegöra pedagoger om hur hen ser på arbetet med musik i förskolan (Angelo & Sæther, 2014). Detta för att pedagoger kan få en medvetenhet och en utveckling i deras arbetssätt med musikstunder i förskolan. Även Bainger (2010) tar upp att när det skapas en medvetenhet kan det också bli en förändring i praktiken. Pedagogers syn på vikten av musik i förskolan kan ha en stor betydelse för hur de väljer att implementera musik i verksamheten och om pedagoger gemensamt i arbetslaget har en positiv syn på musik kan de påverka hur och när de väljer att använda musik tillsammans med barnen (Kim & Kemple, 2011). Reflektion bland pedagoger om musik kan alltså vara av vikt för att få en förändring och utveckling av musikstunder i förskolan och det genom pedagogers medvetenhet.

Pedagogers möjlighet till kompetensutveckling inom musik

De flesta pedagogerna litar på sin förmåga till att lära ut, men när det kommer till musikundervisning blir de mer osäkra. Musikstöd i förskolan kan därför behövas för att göra skillnad inom musikens betydelse (Kultti & Pramling, 2018). För att förskollärare ska få möjlighet att bli mer säkra och skickliga inom musikområdet kan de behövas utbildas liksom i andra

ämnen. Musik är enligt Ehrlin (2015) lika viktigt att ha kunskap inom som andra ämnesområden och därav också lika viktigt att få utbildning inom. Det har även visat sig att bristen av kunskap inom musikundervisningen påverkas av att pedagogerna inte har stöd från andra professionella som exempelvis andra pedagoger eller chefer och pedagoger önskar ett stöd för att få inspiration till att använda nya sånger och utveckla musikaktiviteter i förskolan (Rodríguez & Álvarez, 2017). Ehrlin (2015) nämner att det tar tid att bli skicklig och bekväm inom musik och att rektorn på förskolan bör se till att pedagogerna får kunskap, färdigheter och förtroendet inom det. Att det är rektorns ansvar att alla förskollärare får den vidareutbildning de behöver. Vilken betydelse vidareutbildning inom musik har för förskollärare är något som Ehrlin och Wallerstedt (2014) studerat. I undersökningen visades det att pedagoger som fått ytterligare utbildning inom musik dagligen engagerar barnen i olika musikaliska praxis, som till exempel gemensamt spelande på instrument, sång och lyssnande. Vidareutbildningen resulterade också i att pedagogerna tog ett steg framåt inom musikämnet då de har uppnått ett självförtroende i att hantera musik både vid spontana och planerade aktiviteter. De utökade även sin kompetens till att undervisa i musik för barnen (Ehrlin & Wallerstedt, 2014). Även pedagogers engagemang och intresse kan ha en stor inverkan på de didaktiska valen i förskolan. Då musik är något som ska ha en plats i förskolan kan det vara av vikt att pedagoger som arbetar där har kunskap inom musik (Ehrlin, 2015). Dock nämner Riddersporre och Söderman (2012) att det inte bara är kunskap om att undervisa i musikämnet som kan behövas utan att det även finns ett behov att pedagoger har kunskap om barns musikaliska utveckling. Detta kan vara till fördel att ha kunskap om för att som pedagog kunna inspirera barnen och även för kunna ha ett nyfiket förhållningssätt till musik, sång och rörelse.

Det kan vara problematiskt att pedagoger håller sig borta från musiken och att de döljer sin kompetens till att leda barn inom musiken, då läroplanen i förskolan pekar på att barn ska få möjlighet till att uttrycka sig genom musik (Ehrlin & Wallerstedt, 2014). Ehrlin & Wallerstedt (2014) understryker att kompetensutvecklingsbehovet inom musikområdet finns. Ett sätt för att pedagogerna kan känna sig mer bekväma och förändra sitt perspektiv på musik, kan vara att de deltar i workshops, kurser och utbildningar som handlar om musik och musikkultur. Om pedagoger får mer kompetens inom musik kan de också ändra sitt sätt att se på musik som ämne i förskolan (Özkut & Kaya, 2019). Kim och Kemple (2011) nämner i sin studie att de mer traditionella akademiska ämnena som exempelvis matematik och naturvetenskap ofta får mer plats än vad musik som ämne får i förskolan. Men om pedagoger som Özkut och Kaya (2019) nämner får möjlighet till kompetensutveckling inom musik kan också pedagoger i förskolan förändra deras perspektiv till ett mer medvetet och kvalificerat sätt.

Ytterligare ett sätt att jobba med kompetensutveckling inom musikområdet kan vara det kollegiala lärandet. För att pedagoger i förskolan ska få en positiv förändring i sina uppfattningar om sin egen musikförmåga kan också en konsekvent och öppen dialog om musik som ämne, med kollegor hjälpa. Om pedagoger i diskussioner med kollegor har stöd i både forskning och styrdokumentet för förskolan kan de känna sig trygga i dialogen om musik som ämne i förskolan (Bainger, 2010). I Ehrlin och Wallerstedts (2014) studie syns det att pedagoger som fått möjlighet till kompetensutveckling inom musik utvecklat sitt sätt att arbeta med ämnet i förskolan. Pedagogerna upplevdes som mer bekväma och kunniga inom området. Dock behövs det enligt Ehrlin och Wallerstedt (2014) ske en utveckling i hur pedagoger talar om sin kompetens då pedagoger under intervjuer upplevdes som osäkra inom musikämnet. Detta beskrivs som en utmaning för lärarutbildningen att hantera (Ehrlin & Wallerstedt, 2014).

Utmaningar i det pedagogiska ledarskapet inom musik

Det kan ta tid och vara svårt för pedagoger att vänja sig vid ljudet och "kaoset" som kan uppstå vid musikstunder. En lugn atmosfär i förskolan kan vara ett kännetecken för ett bra lärande men i

musikstunder är en lugn atmosfär inte det man vill uppnå då en bra musikstund kan få innehålla buller och fritt spel på instrument. Barnen kan få utforska olika ljud och det behöver inte alltid vara så strukturerat (Bainger, 2010). Detta kan vara en utmaning för pedagoger i förskolan då de oftast arbetar för att kontrollera gruppen och upprätthålla en lugn atmosfär (Bainger, 2010). Även om en musikstund kan få innehålla buller och fritt spel menar Uddén (2004) däremot att varken pedagoger eller barn mår bra av för mycket ljudkaos och att det kan vara lugnast att i början ha dessa musikstunder i mindre grupper och i ett avskilt rum. Alltså kan en musikstund få innehålla "ljudkaos" men att pedagoger som arbetar i förskolan anpassar dessa musikstunder så att varken barn eller vuxna far illa.

Att spela instrument beskriver pedagoger som svårt och menar att de tappar kontrollen över gruppen när de spelar. Pedagogerna är medvetna om att det blir roligare för barnen och mer spännande men upplever det ändå som en utmaning i att använda sig av instrument under musikstunder (Bainger, 2010). Pedagoger upplever alltså att de tappar kontrollen över barngruppen när de spelar ett instrument och det menar Uddén (2004) också kan vara ett problem i början när det inte finns en vana hos pedagoger i att spela instrument. Därför kan det vara bra att samarbeta med andra pedagoger under musikstunden för att få kontroll över barngruppen tillsammans. När en pedagog som exempelvis spelar gitarr samtidigt får stöd av andra pedagoger i musikstunden kan det upplevas som en mindre stor utmaning i jämförelse med om pedagogen hade varit ensam (Uddén, 2004). Något annat som kan uppfattas som en utmaning under musikstunder är det Jederlund (2011) beskriver, om att barn har ett ljusare röstläge än vuxna och att när vi sjunger med små barn kan det vara bra att försöka hitta ett tonläge som känns bra för barnen. Detta kan man göra genom att lyssna på barnen när de sjunger spontant. Det kan vara en utmaning för pedagoger i att hitta ett tonläge som funkar för barnen men Jederlund (2011) menar att det inte finns någon anledning till att vara rädd för att göra fel utan att barns förmåga till att anpassa sig till de vuxnas tonarter är större än vad vi tror.

Varför pedagoger arbetar med musik

Musik kan aktivera saker som barns förkunskaper, främja tänkandet hos barnet och även förbättra barns lärande (Salmon, 2010). Genom pedagogers vägledning i musikstunder kan barn ges förutsättningar för deltagande i aktiviteter och även ett för ett lärande som de sedan kan ta med sig in i deras fria lek (Kultti, 2013). Lek och omsorg är centralt i förskolan även idag men förskolans fokus dras också mer åt pedagogiska uppdrag som exempelvis sång och musik. I förskolan finns det möjlighet för pedagoger att stimulera och utveckla barns sång och musikskapande och även lyssnandet, både i det spontana och de mer planerade tillfällena. Kombinationen av rörelse, rytm och ramsor kan ge många olika utvecklingsmöjligheter hos barnen, bland annat motorik, språkuppfattning, möjligheten till att uttrycka känslor och även att musik är ett kulturarv (Holmberg, 2014).

Att barn tidigt får medverka i musikaliska aktiviteter kan gynna deras allmänna utveckling och även deras välbefinnande i längden (Holmberg, 2014; Wong & Lau, 2018). Musik kan enligt Holmberg (2014) med fördel användas som medel, istället för som mål. Många förskolor använder sig av ett tematiskt arbetssätt, där teman de använt i verksamheten vävs in i musikstunder. Om barnen till exempel är nyfikna på ett specifikt land kan musiken åskådliggöra en del av dess kultur. Musiken används då mer som ett medel än som mål för lärandet (Holmberg, 2014). Vad, hur och varför är tre frågor som pedagogerna kan ställa sig själv inför en planerad musikstund. Vad handlar om vilket innehåll pedagogen väljer att använda i sina musikaliska aktiviteter. Hur är däremot vilket sätt, eller vilken metod som används för att musikstundens innehåll ska vara tillgänglig för barnen. Varför är slutligen motivet till valet av innehåll och metod. Inom ett temaarbete kan det till exempel handla om djur där det används aktiviteter som sångstund, samt där musiken blir en träningsmetod för utveckling av andra

kompetenser, detta blir då motiv för innehåll och metod (Holmberg, 2014; Riddersporre & Söderman, 2012). Musiken kan också ge möjlighet till social interaktion mellan barnen och barnen och pedagoger där de får känna en delad mening i ett sammanhang (Kim & Kemple, 2011). Kim och Kemple (2011) beskriver hur pedagoger antyder att musiken ger mer social-emotionella fördelar än estetiska och livskvalitet. Varför de antyder det är i undersökningen inte tydligt men de nämner att det kan vara lärarutbildningens starka tradition om vikten av social utveckling som gjort att pedagogerna betonar vikten av de mer social-emotionella fördelarna. Pedagoger planerar för musikstunder där barnen får delta genom sång, kroppsliga uttryck, musik och så vidare. Dessa musikstunder kan bidra till barnen kommunikativa färdigheter. När de får sjunga, rimma, dansa och liknande blir barnen både muntligt och kroppsligt involverad i en social gemenskap (Ehrlin & Wallerstedt, 2014).

Språk och musik

Pedagoger planerar för dagliga musksamlingar för både större och mindre barngrupper. Enligt pedagoger kan målet med dessa aktiviteter bland annat vara språkutveckling och inkludering. Tanken med musikstunder är då att ge barnen meningsfulla sammanhang där barnen kan lära sig ord och deras betydelse tillsammans med rörelser (Ehrlin & Wallerstedt, 2014). Salmon (2010) har i sin studie fokuserat på hur pedagoger kan använda musik som ett verktyg för att engagera barn i tänkande aktiviteter som främjar barns lärande. Resultatet från studien visar att det finns potential att aktivera barns förkunskaper och främja tänkandet genom att integrera musik i språkplaner i förskolan då musik frambringar bilder, dvs en visualisering som kan vara ett viktigt element för språkets utveckling och förståelse. Musik är ett universellt språk som är förknippat med känslor, minnen och humor. Pedagoger bör enligt Salmon (2010) vara seriösa när det gäller att integrera musik i sina språkplaner i förskolan, detta på grund av musikens potential till att aktivera barns förkunskaper och för att främja deras tänkande. Hur förskolan kan stödja flerspråkiga barns språkutveckling genom sång och musik har undersökts av Kultti (2013). Undersökningen gjordes i 8 svenska förskolor under 6 månader. Enligt Kulttis (2013) resultat kan förskolan stödja barns språk och kommunikationsutveckling genom sångaktiviteter. När barnen deltar i musikaktiviteter sker en kommunikation genom fysiska och verbala handlingar. Kultti (2013) beskriver hur sångaktiviteter kan ske på olika sätt och skapa möjlighet för en språkinläring. Pedagoger kan stödja barnens kommunikation och deltagande i musikstunder genom att exempelvis peka eller ställa frågor och upprepa olika meningar och begrepp. Skillnader i barns språkliga färdigheter behöver inte utgöra ett hinder för ett deltagande i sångstunder. De kan välja att delta genom att observera eller lyssna på de andra barnen och pedagoger, de behöver inte aktivt sjunga för att känna en delaktighet (Kultti, 2013).

Enligt tidigare nämnda studier (Kultti, 2013; Salmon, 2010; Ehrlin & Wallerstedt, 2014) är musik något som bland annat gynnar barns språkliga utveckling men det finns olika syn på detta med att musik kan bidra till språkutveckling hos barn. Enligt Jederlund (2011) hände ett oväntat genombrott för musikens betydelse, det skedde i slutet av 1990-talet. Detta handlade om musikämnets roll i bland annat förskolan. Det skedde då förändringar i den pedagogiska debatten som visade sig vara till musiken fördel. Detta var mycket på grund av det man kallade Mozarteffekten. Mozarteffekten var journalisters benämning på forskning som hade visat samband mellan musiklyssnande och språkutveckling. Enligt en del av av studierna som gjordes var just Mozart musik mest effektiv. Idag vet man med säkerhet att dessa slutsatser var förhastade. Alltså inga positiva effekter på språkinläring på grund av att lyssna på Mozart eller musik, det kunde vidare studier bekräfta (Jederlund, 2011).

Syfte

Utifrån läroplanens mål om att arbeta med musik i förskolan har vår studie till syfte att undersöka en grupp pedagogers uppfattningar och erfarenheter i arbetet med planerade musikstunder i förskolan. Detta för att bidra till ökad förståelse om arbetet med musikstunder i förskolan.

Frågeställningar:

Hur uttrycker pedagogerna kompetens inom musik i förskolan?

Hur motiverar pedagogerna arbetet med musik i förskolan?

Metod

I denna del beskriver vi den ansats som använts genom studien. Därefter beskrivs datainsamlingsmetod, urval, genomförande, databearbetning och analys följt av forskningsetiska överväganden. Vi avslutar med en metoddiskussion där vi diskuterar arbetets vetenskapliga kvaliteter.

Hermeneutisk ansats

I vår studie har vi använt oss av en hermeneutisk ansats. Det handlar om att förstå någons verklighet som kan vara olik någons annans verklighet, och att uppnå en ökad förståelse genom att tolka betydelsen i olika företeelser, som exempelvis vårt valda studieobjekt en grupp pedagogers uppfattningar och erfarenheter i arbetet med planerade musikstunder i förskolan (Ödman, 2017). Enligt Ödman (2017) kan hermeneutiken beskrivas med ett pendlande mellan del och helhet vilket också förklarar den hermeneutiska cirkeln. Den hermeneutiska cirkeln innebär att man som forskare rör sig i en tolkningsprocess mellan del och helhet, där delen kan ge en förståelse för helheten som i sin tur kan ge förståelse av delen. Bringjær och Høyen (2013) nämner att man inom hermeneutiken fokuserar på att förstå meningen bakom tingen. För att förstå meningen behövs en tolkning göras. Genom att ha använt oss av hermeneutiken har vi i pedagogernas beskrivningar av uppfattningar och erfarenheter sökt förståelse för det och vad dessa kan visa om arbetet med planerade musikstunder i förskolan. Det gjordes genom att försöka tolka och lyssna efter de uttalade i respondenternas uttryck. Att tolka innebär att tyda tecken där vi berättar att vi ser något som något. Tolkningarna som görs i studien har grundats i våra tidigare kunskaper kring fenomenet och vad vi upplevt, alltså utifrån vår egen förförståelse. Förförståelsen som vi har med oss påverkar hur tolkningen görs. Alltså att förförståelsen har betydelse för vilken syn vi haft på respondenternas uttryck och hur vi förstår det (Ödman, 2017). Förförståelsen är vår överensstämmelse med verkligheten som grundas i våra erfarenheter. Tolkandet växer fram mellan vår förförståelse och det insamlade datamaterialet som sedan leder till en ny förståelse och förförståelse (Ödman, 2017).

Datainsamlingsmetod

Utifrån vårt valda forskningsområde: musikstunder i förskolan, har vi använt oss av en kvalitativ metod. Den kvalitativa forskningen riktar oftast in sig mer på ord än på siffror (Bryman, 2018). Då vi valt att studera pedagogers uppfattningar och erfarenheter om musikstunder i förskolan användes kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Vi hade från början en önskan om att göra observationer men på grund av det rådande läget med Covid-19 blev dessa inte möjliga att genomföra. Utifrån det syfte vi har idag hade förmodligen observationer enligt oss inte bidragit med något till vår undersökning. Enligt Bryman (2018) är det i kvalitativa intervjuer bra att ge respondenterna utrymme att berätta ganska fritt då det ger kunskap om vad respondenterna uppfattar som viktigt och relevant. Vårt val av semistrukturerade intervjuer motiveras utifrån Brymans (2018) resonemang om att detta metodval ger möjlighet till att få fram hur människor uppfattar världen. Fokus i vår studie har varit att ta reda på pedagogernas uppfattningar och erfarenheter om vårt valda fenomen: musikstunder i förskolan. Den semistrukturerade intervjun är passande för en hermeneutisk utgångspunkt som vi valt. Detta för att vi i studien hade en strävan om att ta reda på pedagogers uppfattningar och erfarenheter och i detta försöka förstå deras intentioner med musikstunder i förskolan. I semistrukturerade intervjuer kan en intervjuguide användas vilket vi valde att göra. En intervjuguide beskrivs av Bryman (2018) som en kortare minneslista över de frågeställningar som i den semistrukturerade intervjun ska beröras. Det är av vikt att intervjufrågorna som väljs ut gör det möjligt för forskaren att få

information om hur respondenten uppfattar sin livsvärld som inte behöver va lik de andra respondenternas livsvärldar. Att intervjuerna rymmer en flexibilitet är också av vikt vilket vi tagit i beaktning (Bryman, 2018).

Urval

Då vår studie består av förskollärare och barnskötares uppfattningar och erfarenhet om musikstunder i förskolan blev det för oss ett tydligt val att intervjua verksamma pedagoger i förskolan. I vår studie har tio pedagoger intervjuats från sex avdelningar inom fem olika förskolor. Ahrne & Svensson (2015) menar att en undersökning bör bestå av åtminstone tio till femton intervjuer för att vara representativ och för att det ska uppstå en mättnad. Att det uppstår en mättnad betyder att forskaren upplever att det blir samma svarsmönster i flera intervjuer och att en till intervju inte ger ny kunskap (Ahrne & Svensson, 2015). De som intervjuades var både förskollärare och barnskötare då vi ansåg att båda yrkesgrupperna var relevanta för vår undersökning då både förskollärare och barnskötare som arbetar i förskolan är involverade i musikstunder. Dessa pedagoger representerar ett urval av kommunala förskolor i mellersta Sverige. I vår studie har vi använt oss av ett målstyrt urval som innebär att utifrån forskningsfrågorna väljs de personer som ska intervjuas ut. Ahrne & Svensson (2015) beskriver att det är forskningsfrågan som kan avgöra vilken grupp av människor som väljs ut för intervju. Vi hade en önskan om att respondenterna som deltagit under intervjun skulle ge svar som var relevanta för studiens problemställning (Bryman, 2018). Därför har pedagogerna som intervjuats valts ut på ett medvetet sätt för vår undersökning där önskan har varit att få så många olika uppfattningar om musikstunder i förskolan som det är möjligt. Det vi haft som önskan är att pedagogerna beskriver sina tidigare erfarenheter och uppfattningar om arbetet med musik i förskolan. Se tabell 1 för en beskrivning av de respondenter som deltagit i studien;

Förskola 1	Förskola 2	Förskola 3	Förskola 4	Förskola 5
<p><u>Avdelning 1</u> Respondent A- Förskollärare Verksam i 31 år</p>	<p><u>Avdelning 3</u> Respondent D- Barnskötare Verksam i 40 år</p>	<p><u>Avdelning 4</u> Respondent F- Förskollärare Verksam i 30 år</p>	<p><u>Avdelning 5</u> Respondent I- Förskollärare Verksam i 19 år</p>	<p><u>Avdelning 6</u> Respondent J- Förskollärare Verksam i 21 år</p>
<p>Respondent B- Förskollärare Verksam i 11 år</p>	<p>Respondent E- Förskollärare Verksam i 1 år</p>	<p>Respondent G- Barnskötare Verksam i 23 år</p>		
<p><u>Avdelning 2</u> Respondent C- Förskollärare Verksam i 36 år</p>		<p>Respondent H- Förskollärare Verksam i 40 år</p>		

Tabell 1: Beskrivning av respondenter

Genomförande

Vi började med att kontakta de förskolor och pedagoger vi tänkt göra våra intervjuer med. Detta gjorde vi via telefon och skickade därefter ut ett missiv till de pedagoger som var intresserade av att delta i vår undersökning. I missivet presenterade vi oss själva, beskrev vad vår studie skulle handla om och vad vårt syfte var, att vi önskade att få göra intervjuer och till sist beskrev vi de forskningsetiska principerna. Kort efter att missivet skickats ut fick vi vetskap om att det ej gick att besöka de utvalda förskolorna på grund av Covid-19. Så på grund av det valde vi att ringa upp de pedagoger som godkänt att vara med i undersökningen och kom överens om att intervjuerna istället skulle göras per telefon. Vi bestämde också tillsammans med pedagogerna vilken dag och tid intervjuerna skulle genomföras på. När intervjuerna genomfördes användes en intervjuguide, där frågornas ordningsföljd kunde variera. Det ställdes också uppföljningsfrågor beroende på vad respondenterna svarade och till det som kunde uppfattas som viktigt (Bryman, 2018). Vi lät intervjun röra sig i olika riktningar utifrån vad respondenten svarade då det kan ge kunskap om vad respondenten ser som viktigt och relevant, det är önskvärt när man genomför kvalitativa intervjuer (Bryman, 2018). Innan vi gick vidare till nästa fråga sammanfattade vi det som pratats om och berättade lite kort runt nästkommande fråga. Genom en sammanfattning kan respondenten få en signal om att intervjuaren är uppmärksam på det som sagts. Det ger även möjlighet till att kontrollera att det som intervjuaren uppfattat stämmer överens med respondentens svar (Løkken & Søbstad, 1995). Vi har varit två studenter som har genomfört intervjuerna, men var för sig. Alltså har intervjuerna skett mellan en student och en pedagog. Snitt-tiden för intervjuerna var 25 minuter och genomfördes under en veckas tid.

Ahrne och Svensson (2015) beskriver att det kan vara lämpligt att inleda intervjun med att tydliggöra syftet med undersökningen och efter det be om pedagogens samtycke till att få spela in. Så vi började med att förklara för respondenterna vilket syfte undersökningen har och bad om att få tillåtelse till att spela in och det fick vi. Att få spela in intervjun var viktigt för oss för att kunna fånga och ta till vara på allt pedagogerna sa. Inspelning av intervjuerna var också av vikt för vårt transkriberingsarbete. Vi informerade även om att inspelningarna skulle raderas efter att arbetet var godkänt. Innan vi genomförde intervjuerna testade vi tekniken. Det kan vara en fördel att testa tekniken innan själva intervjuerna genomförs så att inte samtalet kommer av sig på grund av tekniska problem (Ahrne & Svensson, 2015).

Databearbetning och analys

För att analysera den insamlade datan har vi valt hermeneutiken som analysredskap. Det kan sammanfattas genom den hermeneutiska cirkeln. Den hermeneutiska cirkeln innebär att man i en tolkningsprocess rör sig mellan del och helhet där delen kan ge en förståelse för helheten, som också ger en förståelse av delen. Tolkningsprocessen är föränderlig och tar aldrig slut och kan bidra till att vi som forskare får en ny förståelse och överblick (Bringjær & Høyen, 2013) I vår studie rör helheten pedagogers uppfattningar och erfarenheter av att arbeta med musik i förskolan. Delarna utgörs av pedagogernas utsagor, exemplifieringar, kontexten för det som uttrycks och även vår tolkning av det som sägs. Ödman (2017) beskriver det likt Bringjær och Høyen (2013) att den hermeneutiska cirkeln handlar om ett pendlande mellan delen och helheten och att detta kännetecknar förståelsen. Om vi inte känner till helheten blir det svårt att förstå delen och om vi inte känner till delen blir det också svårt att förstå helheten.

Förförståelse, tolkning och tänkande är kännetecknen för den hermeneutiska cirkeln. Ödman (2017) menar att förförståelsen handlar om vad vi vet och har förståelse för sedan tidigare. Förförståelsen är i förståelseprocessen omöjlig att undvika. Vi har under studien varit medvetna

om vår förförståelse och i vår redogörelse av respondenternas utsagor varit medvetna om att inte omformulera deras uttryck allt för mycket på grund av vår förförståelse. Dock kan förförståelsen enligt Ödman (2017) ge riktning i vårt sökande och att det är förförståelsen som avgör vilken synvinkel vi har på det fenomen som ska studeras. Att tolka något handlar om att tyda tecken när det är svårtydbara. Vi behöver inte förstå innebörden omedelbart. Tolkningen uppstår när vi inte förstår men vill orientera oss för att tillslut förstå. Vid tolkning och analys av datamaterialet försökte vi förstå respondenternas uppfattningar och erfarenheter utifrån ett subjektivt perspektiv. Utifrån det hade vi en strävan om att sätta oss in i respondenternas beskrivningar av deras tankar, uppfattningar och erfarenheter för att kunna ta reda på vad de ville förmedla (Bringjær och Høyen, 2013). Våra tolkningar baseras på respondenternas utsagor, exemplifieringar och sammanhanget av beskrivningarna men vi är medvetna om att det inte är den enda tolkningen som kan göras.

Förutom att använda oss av den hermeneutiska ansatsen som analysverktyg har vi också använt oss av en tematisk analys. En tematisk analys ansåg vi var lämplig att använda för att finna tematiska mönster i pedagogernas uppfattningar och erfarenheter om musik i förskolan. Analysarbetet började med att transkribera våra egna intervjuer på varsitt håll, alltså fem intervjuer var. För att transkribera spelades intervjuerna upp på våra telefoner. Genom att använda oss av telefoner kunde inspelningarna lätt stoppas och även spolas tillbaka. I transkriberingarna togs allt respondenterna uttryckte med, detta för att inte missa något viktigt för studien. Vi skrev ut inspelningarna själva ordagrant då Ahrne och Svensson (2015) menar att man lär känna sitt material och redan under skrivandet och lyssnandet kan inleda tolkningsarbetet. Efter transkriberingen försökte vi bekanta oss ytterligare med datamaterialet. Det gjordes genom att först läsa vårt eget datamaterial för att sedan ta del av varandras datamaterial och läsa tillsammans upprepade gånger för att sedan fokusera på delar av materialet som vi ansåg vara relevant för studien (Bryman, 2019). Det tänkte vi kunde bidra till flera dimensioner i tolkningen av datamaterialet.

När vi bekantat oss med materialet påbörjades kodning av det. Bryman (2018) menar att kodning är en startpunkt för kvalitativa analyser av data. Vid kodning kategoriseras informationen, urskiljer vad informationen handlar om och vad informationen representerar. I denna process sätts namn på det som utgör mindre textdelar (Bryman, 2018). Utifrån dessa mindre textdelar som också kallas för koder utvecklades teman fram. Det gjordes tillsammans genom att söka efter likheter och skillnader i respondenternas uppfattningar, återkommande meningar och ord utifrån studiens intresse. När vi reducerat och analyserat datamaterialet valdes det som kändes relevant ut för att besvara vårt syfte i resultatet. De teman som framträdde under analysarbetet gällande vår första forskningsfråga var: *Sångröst, Instrumenthantering, Delad kompetens, Självförtroende och Osäkerhetskänsla*. De teman som framträdde utifrån vår andra forskningsfråga var: *Överföra traditioner, Glädje, delaktighet och gemenskap, Språkutveckling, Tillfälle till rörelse och Förstärkning av självkänsla*. Efter det diskuterades det som kommit fram i resultatet i förhållande till tidigare forskning. Under hela denna process har vi både arbetat tillsammans med också på varsitt håll där vi flera gånger försökt gått tillbaka till vårt syfte och frågeställningar för att vara säkra att vi studerat det som var tänkt att studera.

Forskningsetiska överväganden

I vår studie har vi utgått från Vetenskapsrådet (2002) fyra etiska principer som presenteras nedan:

Informationskravet innebär att deltagarna får ta del av syftet med studien och studiens avsikt. Det förklaras även att deltagandet är frivilligt och att medverkande respondenter har rätt att avbryta intervjun. Det är även av vikt att förklara att alla intervjufrågor inte behöver besvaras.

Det ska även tydligt framgå att det insamlade datamaterialet endast används för studiens syfte. För att uppnå detta krav skickades ett missiv ut där syftet med studien förklarades där vi hade en önskan om att undersöka deltagarnas uppfattningar och erfarenheter om planerade musikstunder i förskolan. I Missivet stod våra telefonnummer och mail om respondenterna skulle haft funderingar om studien.

Samtyckeskravet handlar om att forskaren ska inhämta respondenternas samtycke till att delta i undersökningen. Efter att respondenterna fått information om vår studie togs ett samtycke emot från de respondenter som valt att delta i undersökningen. Det togs emot via mail där respondenterna skrev att de godkände att vara med i undersökningen men också via telefon där de gav ett muntligt godkännande. De som medverkat i en undersökning har rätt till att själv bestämma över sin medverkan. Därför har de respondenter som som valt att delta i vår undersökning upplysts om att deras deltagande var frivilligt och att de kunde avbryta sin medverkan när de ville utan att det skulle bli negativa följder dem.

Konfidentialitetskravet innebär att de uppgifter som finns om deltagande respondenter ska ges konfidentialitet och att personuppgifter som kan identifiera deltagarna ska förvaras på ett sätt där inga utomstående kan ta del av dessa och också förstöras när undersökningen är klar. Detta var något som vi informerade respondenterna om både i vårt missiv men också via telefon innan intervjuerna skulle genomföras. I arbetet valde vi att benämna respondenterna med en bokstav för att behålla anonymiteten hos de som deltagit så det ej skulle vara möjligt för utomstående att identifiera respondenterna.

Nyttjandekravet handlar om att de uppgifter som samlats in om respondenterna endast får användas för forskningsändamål. Detta var också något vi informerade respondenterna om per telefon, att det insamlade datamaterialet från intervjuerna endast skulle användas för vårt forskningsändamål och att det inte kommer användas eller utlånas för åtgärder för icke vetenskapliga syften som kan påverka respondenterna på något sätt.

Metoddiskussion

Den valda metoden semistrukturerade intervjuer var passande för vår studie då vårt syfte var att söka efter pedagogers uppfattningar och erfarenheter av det valda fenomenet. I användandet av semistrukturerade intervjuer kan en intervjuguide användas vilket vi gjorde. Intervjuguiden bidrog enligt oss till en ökad validitet där vi genom att följa den under intervjuerna kunde påminna oss själva om studiens syfte. Genom att bli påmind om studiens syfte kunde vi fokusera på de mest relevanta frågorna utifall att samtalet skulle sväva ut till irrelevanta områden för studien. På grund av tidsbrist valde vi i vår studie att intervjua ett mindre antal pedagoger. En nackdel med att ha färre intervjuer är att tillförlitligheten kan uppfattas vara lägre än om det varit ett flertal intervjuer (Ahrne & Svensson, 2015). Då vi använt oss av ett mindre antal respondenter och genom det fått tagit del av några få intervjuer kan inte slutsatsen dras om att undersökningen skulle bli densamma om den genomfördes på nytt (Bryman, 2018). Trots att vi använt oss av få intervjuer skulle resultaten av vår studie gå att överföra till andra pedagoger som arbetar inom förskolan då de skulle kunna känna igen sig i vårt resultat. Vår studie skulle kunna bidra till en ökad förståelse om arbetet med musikstunder och genom detta skulle pedagoger kunna tänka på exempelvis kompetens på ett annat sätt och genom det inte vara rädd för att sjunga i förskolan. Andra pedagoger som arbetar i förskolan skulle förmodligen känna igen sig i en del av vår uppsats och genom igenkänning kunnat öppnat upp för andra sätt att tänka och arbeta med musikstunder i förskolan (Ahrne & Svensson, 2015).

Efter våra tio intervjuer upplevde vi att materialet kändes mättat då svaren som respondenterna uttryckte var återkommande i flera intervjuer. Enligt Ahrne och Svensson (2015) behöver ytterligare intervjuer inte bidra med mer kunskap inom det valda forskningsområdet om materialet upplevs mättat. Däremot kan forskaren om det finns möjlighet fortsätta med några intervjuer till för att vara på säkra sidan. Ahrne och Svensson (2015) beskriver hur det kan vara bra att varva intervjuer och analys för att sedan bestämma vilka och hur många fler som ska intervjuas. Att varva intervjuer med analys hade enligt oss varit till fördel för vårt resultat då vi under analysarbetet märkte att ytterligare frågor hade behövts ställas under intervjuerna. Så den mättnad vi upplevde under genomförandet av våra intervjuer var förmodligen mättat utifrån de intervjufrågor vi ställt men inte utifrån studiens syfte och därav hade intervjufrågorna behövts utvecklas. Intervjuerna som genomfördes pågick i snitt under tjugofem minuter vilket också kan vara en anledning till att datamaterialet som samlats in inte var så innehållsrikt som vi önskat. En kombination av analys och längre intervjuer hade kunnat bidra till en högre kvalitet i vårt arbete vilket också hade varit möjligt i vår undersökning men något som vi upptäckte i efterhand.

Något som också kan upplevas som en nackdel för studien är att vi inte har någon tidigare erfarenhet av att genomföra intervjuer per telefon vilket skulle kunna påverka studiens kvalitet. Telefonintervjuer kan vara problematiska då forskaren inte kan se olika ansiktsuttryck som exempelvis funderingsamhet och osäkerhet hos respondenterna (Bryman, 2018). Detta upplevdes som svårt under intervjun då vi ibland inte visste om respondenten var osäker, funderade eller om hen hade svarat klart på frågan. Ahrne och Svensson (2015) nämner att telefonintervjuer kräver mer förberedelse från forskarens sida för att samtalet inte ska stanna av. Om vi haft mer erfarenhet av telefonintervjuer och också läst på innan intervjuerna i metodlitteraturen om telefonintervjuer hade intervjuerna förmodligen uppnått en högre kvalitet vilket hade kunnat bidra till ett rikare analysmaterial. Något som däremot kan upplevas som positivt med telefonintervjuer är att respondenterna inte påverkas på samma sätt som vid en fysisk intervju. Intervjuarens faktorer som till exempel kön, klass, ålder, etnisk bakgrund och även intervjuarens närvaro kan vid en fysisk intervju spela roll då respondenten kan svara på ett sätt som de tror intervjuaren uppskattar. Distansen i en telefonintervju kan kraftigt minska denna felkälla då intervjuarens egenskaper inte uppfattas. (Bryman, 2018) Dock skulle faktorer som kön, klass ålder och så vidare kanske även i vårt fall kunna påverka respondenterna vid en telefonintervju då de flesta av respondenterna har kännedom om oss sedan tidigare.

Resultat

I följande avsnitt redogörs det resultat som framkommit utifrån den insamlade datan. Resultatet presenteras utifrån vårt syfte som handlar om att undersöka en grupp pedagogers uppfattningar och erfarenheter i arbetet med planerade musikstunder i förskolan. I resultatet har vi endast valt att särskilja vilka pedagoger som säger vad vid nämnda citat då en hermeneutisk analysmetod syftar till att visa på de upplevelser och erfarenheter respondenterna uttrycker, inte vem som säger vad. Varför vi valt att citera respondenterna är för att tydliggöra deras uppfattningar och erfarenheter och citaten beskrivs ordagrant. Vår analys visade bland annat att en del av respondenterna uttrycker ett självförtroende i att arbeta med musik i förskolan medan en annan del av respondenterna uttrycker en osäkerhetskänsla i arbetet med musik på grund av den bristande kunskapen i det respondenterna uppfattar som kompetens inom musik. Analysen visade också att respondenterna motiverar arbetet med musik i förskolan med att det bland annat kan användas som ett didaktiskt verktyg. Resultatet är indelat utifrån följande frågeställningar.

- Hur uttrycker pedagogerna kompetens inom musik i förskolan?
- Hur motiverar pedagogerna arbetet med musik i förskolan?

Dessa frågeställningar används som rubriker och därefter presenteras kortfattade teman efter de uppfattningar och erfarenheter som kommit fram utifrån analysen av vårt datamaterial. Slutligen presenteras en kortare sammanfattning av resultatet.

Hur uttrycker pedagogerna kompetens inom musik i förskolan?

Utifrån den första forskningsfrågan analyserade vi fram fem teman ur det insamlade datamaterialet. De teman som behandlas är; Sångröst, Instrumenthantering, Delad kompetens, Självförtroende och Osäkerhetskänsla.

Tema: Sångröst

I samtliga av respondenternas beskrivningar om kompetens inom musik återkommer begreppet sångröst. Respondenterna belyser vad som kan vara bra att ha kompetens inom vid planerade musikstunder och utifrån det beskrivs det som en fördel att ha kunskap om sång. Vi tolkar det som att den kompetens som kan behövas utifrån respondenternas uttryck dels är den teoretiska kunskapen om barns musicerande dels den praktiska färdigheten att hantera exempelvis sångrösten.

Jag kan ju hålla takten och tycker det är kul kul så, men jag har ju ingen speciell sångröst. (D)

Något som man ska tänka på är att höja en oktav när man sjunger med barnen, många vuxna som jobbar på förskolor sjunger ju för mörkt och då kan inte barnen sjunga med. (C)

Ovanstående citat exemplifierar respondenternas utsagor om sångrösten. Något som var återkommande i respondenternas beskrivningar av musikkompetens var förmågan att kunna sjunga. Vår tolkning är att det bland annat handlar om att ha en bra sångröst men också kunskap om olika sånger och ramsor som kan användas i förskolan. Det framkom även mer ingående beskrivningar om vad en kompetens inom musik skulle kunna vara som även det handlar om sångrösten men då om barns sångröst. Utifrån erfarenheter och uppfattningar har respondenterna uttryckt att pedagoger behöver kompetens om att de bör höja en oktav när det sjunger med barnen. Vi tolkar citatet som att det enligt respondenterna kan vara av vikt att pedagoger i förskolan har kompetens om barns sångröster. Under musikstunder tenderar pedagogers tonläge

bli för lågt vilket kan bidra till en negativ påverkan på barns röster och även deras förmåga till att kunna delta i sången. Genom att pedagoger har kompetens om barns sångröst kan den vårdas och det kan även bli lättare för barnen att sjunga med under musikstunder.

Tema: Instrumenthantering

Baserat på samtliga av respondenternas utsagor tolkar vi det som att det uppfattas som positivt att pedagoger har kompetens i att spela instrument under musikstunder. Utifrån respondenternas beskrivningar förstår vi det som att de undviker att spela gitarr i verksamheten då de saknar en kompetens i att kunna ta ut ackord, vilket gör att de ej har de kunskaper som krävs för att kunna spela till de sånger som sjungs i musikstunder. Därav uttrycks en önskan om att kunna spela på instrument och att det är något som det finns en uppfattning om att pedagoger bör ha kunskap inom för att kunna förhöja musikstunder i förskolan. Nedan följer exempel på respondenternas beskrivningar i hur man tagit vara på barns intressen för instrument och genom det fått en högre kvalitet i musikstunder.

Och sen, våra små barn tycker ju mycket om att använda instrumenten. Det förhöjer mycket, det blir liksom ett inslag i sången. (F)

Jag förstår ju inte varför jag började med gitarr tidigare, haha.. För jag ser ju faktiskt resultatet att man tar fram gitarren här. (G)

Jag kan säga såhär, att jag tycker om det mer än vad jag brukar det. Så jag önskar att jag skulle kunna spela gitarr i gruppen och jag önskar att jag kunde mer sånger, så att.. jag tycker om det och önskar att jag själv kunde använda det mer än vad jag gör. (I)

Det framkom i samtalen att respondenterna har positiva erfarenheter av att inkludera instrument i musikstunder och att det finns uppfattningar om att musikstunder kan ge barnen mer när instrumenten inkluderar. Däremot visas ingen stor erfarenhet av att själv använda sig av instrument i verksamheten. Instrument är något som i viss mån används men inte på den nivå de vill då det uttrycks en önskan om att ha kompetens i att bland annat kunna spela gitarr. Genom att uttrycka en önskan om att kompetensutveckla gitarrspelandet gör vi tolkningen att spela på ett instrument uppfattas som en kompetens som behövs i musikstunder. Pedagoger uttrycker även att genom deras kunskap i att kunna hantera ett instrument kan en stämning och en kvalitet uppnås i musikstunder.

Tema: Delad kompetens

Vid studien framkom från respondenterna att de tar vara på varandras kompetenser i verksamheten. Utifrån deras uppfattningar och erfarenheter uttrycks det som en fördel att dela upp arbetsuppgifter utifrån en kompetens. När detta diskuterades talade respondenterna återkommande om hur det är till fördel att organisera arbetsuppgifter efter kompetens då det kan bidra till en bra kvalitet i exempelvis musikstunder. I några av de uttryck som framkommit ser respondenterna det som en självklarhet att pedagoger som har kunskap inom musiken fokuserar på musikstunder i förskolan. Vår tolkning utifrån respondenternas utsagor är att det uppfattas som lättare att inspirera barnen om pedagoger får göra något de själv har intresse och kunskap om och att det är något som enligt respondenterna uppfattas som positivt. Alltså att man kan använda sig av det man intresserar sig för och har kunskap om i verksamheten.

Men har ju sådant musiköra så det är ju fantastiskt att se hur hon får med barnen. Då är det väl, varför ska det då vara att, ja nu är det min vecka. Nej det finns inte, det finns inte hos oss och det är det som är så positivt och det känner ju barnen. Då blir det ju en glädje. (H)

Men jag tycker ju att det är superkul att alla är delaktiga det är ju inte som att jag vill köra över någon. Alltså alla vuxna. Att man kan lätt få med sig alla vuxna. (G)

Utifrån beskrivningarna ovan tolkar vi det som att det finns uppfattningar om att pedagoger som har mest kompetens inom musik är de som bäst kan bidra med en lustfylldhet och glädje i musikstunder. Pedagoger som inte har någon vidare kompetens inom musik väljer istället att ta ett steg tillbaka under musikstunder. Att ta ett steg tillbaka från musikstunder beskrivs inte som ett problem, snarare som något positivt. Samtidigt uttrycks en beundran över kollegans "musiköra" och vi tolkar därför det som att hon själv inte anser sig ha det. De respondenter som ansvarar för musikstunder uttrycker en uppskattning av att andra kollegor också deltar i musikstunder. Det framkommer att det finns en rädsla för att köra över någon vilket kan tydas som ett uttryck för en medvetenhet om sin egen kunskap inom musikområdet i jämförelse med kollegors kunskap. Respondenten betonar glädjen av att flera kollegor arbetar tillsammans och därför inte ser det som något självklart att den med mest kompetens inom musik är den som ska ha ansvaret över musikstunder i förskolan.

Tema: Självförtroende

Att vara bekväm i musikstunder är något som respondenterna har varierade uppfattningar och erfarenheter inom. Vår tolkning är att en del av respondenterna känner att dem har ett självförtroende i att ansvara för och genomföra musikstunder och att det är något de uttrycker att de alltid varit under sina år som verksamma pedagoger, oavsett om de har en högre kompetens inom musik eller inte.

Jag känner mig bekväm och tror att det kommer från när jag var liten och det är det som jag vill ge de här barnen också, så det blir en naturlig del av sin uppväxt.. att bli trygga individer och blir trygg i sig själv. (A)

Sen har jag väl det i kroppen, att jag vågar liksom, vad ska jag säga, bjuda på mig själv. Och det har ju blivit mer och mer, att jag nu kör vi, liksom. Så ja, jag känner mig trygg i den biten, det gör jag. (G)

Det uttrycks som att ett självförtroende i musik är något som kommit genom att under uppväxten fått tagit del av mycket musik. Genom att de själv har en positiv erfarenhet av att ha en hel del musik runt omkring sig finns det en vilja att kunna ge barnen på förskolan liknande erfarenhet. Utifrån citaten kan vi tyda att respondenterna har uppfattningar om att olika musikaliska sammanhang kan gynna barnen och bidra till en trygghet i att våga uttrycka sig. På grund av lång erfarenhet i yrket har en kompetens byggts upp som har kunnat bidra till ett självförtroende och att kunna vara bekväm i att genomföra och ansvara för musikstunder i förskolan. Utifrån respondenternas utsagor synliggörs självförtroende som en viktig kompetens för planerade musikstunder. Det framkommer att självförtroendet som byggts upp också enligt respondenterna kan ha att göra med känslan om att ha "det i kroppen". Alltså att redan från tidig ålder naturligt ha musiken inom sig genom att exempelvis ha en bra sångröst eller känsla för rytm.

Tema: Osäkerhetskänsla

Under intervjuerna uttrycktes en osäkerhet bland pedagogerna i att arbeta med musik i förskolan. Detta på grund av den bristande kunskapen i det som uppfattas som kompetens. Dock framkom det att respondenterna har uppfattningar om att de med tiden utvecklat kompetens i musik vilket gjort att de blivit mer bekväm i arbetet med musikstunder och också kommit vidare i detta arbete

Det ligger ju mest hos en själv, eller mig själv iallafall, för dom andra i arbetslaget dömer ju inte, men jag känner ju också att jag kan prata med dem om det, och säga att jag inte är bekväm med det och det är okej. (E)

Jag har inte känt mig bekväm om det har varit någon annan med när man inte är van själv, så det var jobbigt. Man går ju inte in fullfjädrad, jag har ju jobbat med en del i livet. Nämen det tycker jag. I alla fall när man är på den nivån musikalisk som jag är, skulle man vara en sångfågel så blir man nog van direkt. (I)

Att vara mindre bekväm i att genomföra musikstunder kan utifrån ovanstående citat ta sig i uttryck på olika sätt. Vi ser det som att respondenterna har uppfattningar om att avsaknaden av självförtroende och trygghet i arbetet med musikstunder mest ligger hos pedagogerna själv och inte i att kollegor på något sätt skulle bedöma. Vår tolkning är också att respondenterna har uppfattningar om att det finns ett stöd i att kunna ventilera med kollegor om sin osäkerhet i att arbeta med musik och därigenom också utveckla sin musikkompetens. Däremot uttrycks det även som jobbigt och obekvämt om andra kollegor är närvarande under musikstunder. Anledningen till det är enligt respondenterna att det funnits en bristande kompetens inom musikämnet. Dock uttrycks det som att arbetet med musikstunder under en längre tid utökade kompetensen inom musik hos respondenterna och genom det också känt sig tryggare i rollen. En pedagog som har kompetens inom musik och uppfattas som mer musikalisk skulle enligt vår tolkning av citaten ovan kunna ha ett större självförtroende och även känna mer säkerhet i att genomföra musikstunder. Detta även om pedagogen inte har någon tidigare erfarenhet av att arbeta inom förskolan.

Nää det är ju lite dåligt som sagt, kunskapen. Man vill ju få in, det finns ju så många olika, saker som man kan, aktiviteter som man kan ha. Och kan man inte dom så blir det ju att man inte gör det heller. (J)

I citatet ovan framkommer en medvetenhet hos pedagoger om att musikstunder går att variera på många olika sätt. Dock uttrycker respondenterna att de saknar kunskaper i det som pedagoger upplever som kompetens, det vill säga både i att sjunga, instrumenthantering men också teoretisk kompetens som exempelvis handlar om barns röster. Därav önskas en kompetensutveckling inom detta och om möjligheten till det fanns skulle respondenterna enligt vår tolkning ta tag i sitt arbete med att utveckla eller variera musikstunder i förskolan. Det skulle enligt respondenternas utsagor kunna göras genom exempelvis fortbildningar eller också genom eget intresse. Genom det egna intresset uttrycker respondenterna att de kan söka efter kunskap och inspiration på internet som de sedan kan ta med sig i arbetet med musik.

Hur motiverar pedagoger arbetet med musik i förskolan?

Resultatet som presenteras utifrån vår andra forskningsfråga är även det uppdelat utifrån fem teman. Dessa fem teman handlar om flera motiv som uttryckts av respondenterna för planerade musikstunder. De teman som behandlas är; Överföra traditioner, Glädje, delaktighet och gemenskap, Språkutveckling, Tillfälle till rörelse och Förstärkning av självkänsla. Pedagoger tycks se möjligheter i musikstunder att ta sig an flera av de mål som styrdokumentet satt upp för förskolans verksamhet och därför gör vi tolkningen om att motivet för musikstunden kan handla om att den blir ett verktyg för att uppnå även annat än att få uttrycka sig genom musik och rörelse.

Och vi får in så många ämnen från läroplanen i musikstunden, om man tittar på målen. (H)

Ovan ges ett exempel på respondenternas uttryck för hur musikstunden kan användas som ett didaktiskt verktyg. Genom att planera musikstunder utifrån läroplansmålen kan barnen få förutsättningar att utvecklas på flera olika sätt.

Tema: Överföra traditioner

Respondenterna beskrev under intervjuerna hur musikstunder kan motiveras med olika läroplansmål. De uttrycker bland annat att pedagoger genom arbetet med musikstunder kan överföra traditioner till barnen.

Och sen att föra vidare, som julsånger och sådär, eller någon speciell påsksång eller så som man följer och får in. Att man har traditioner som man följer och att man får in dom här sångerna. (B)

Citatet ovan tyder på att pedagoger tillsammans med barnen genom musikstunder kan överföra och utveckla kulturarvet. Att sånger och aktiviteter kan väljas ut beroende på om syftet är att föra vidare traditioner eller att ännu bredare synliggöra olika kulturer. I förskolans uppdrag är överförandet och synliggörandet av olika kulturer något som ingår och som de ska få utveckla genom kommunikation och skapande. Utifrån vår tolkning av respondenternas uppfattningar och erfarenheter får barnen möjlighet att genom musiken kommunicera om exempelvis traditioner. Detta kan göras genom att sjunga julsånger, midsommarvisor eller att i musikstunder ta inspiration från halloween.

Tema: Glädje, delaktighet och gemenskap

Något som gemensamt uttrycktes hos samtliga respondenter är hur de har uppfattningar och erfarenheter om att musik kan bidra till glädje, delaktighet och gemenskap. Flera av respondenterna motiverar musikstunder i förskolan med att de har erfarenhet av att de flesta barnen tycker att musik är roligt och att alla barn oavsett problematik eller inte påverkas till det positiva av musik.

Att ge glädje, musik ger glädje och det märks på barnen när de nynnar, sjunger, skrattar och dansar. (A)

Musikstunder i förskolan syftar bland annat enligt respondenterna till att barnen ska ha med sig den bra stämningen efter att fått ha deltagit i musikstunder och att de ut efter det har en positiv känsla i kroppen. Det kan visas genom exempelvis skratt och dans som i sin tur kan bidra till en känsla av gemenskap och glädje.

Och att alla fokuserar på, sen kanske inte alla sjunger liksom, för vi har ju 1-3 åringar och kanske inte ens en 3-åring sjunger men att man ger dom musiken, eller sången och liksom glädjen på något vis. Och delaktighet och samhörighet kanske man ska säga. (B)

Sen också en gemenskap. Det är mycket. Gemenskap, att man får en känsla tillsammans. (F)

Utifrån ovanstående citat tolkar vi det som att musikstunder i förskolan motiveras med att barnen får uppleva glädje, delaktighet, gemenskap och att det kan bidra till att lätta upp stämningen i barngruppen. Respondenterna ger uttryck för att samlas runt musik är av vikt då det kan skapa en känsla av delaktighet och gemenskap. Oavsett vart barnen befinner sig i sin språkutveckling tolkar vi citaten som att tanken är att alla ändå kan vara med och delta på samma villkor och att även om barnen inte har förmågan till att vara med i sång, dans och så vidare, får de ändå möjlighet att uppleva musikglädje. Genom att barnen tillsammans med andra barn och vuxna får delta i sammanhang där musiken står i fokus tolkar vi det som att de får möjlighet att känna glädje och lustfylldhet vilket i sin tur kan bidra till en känsla av samhörighet, att få tillhöra en gemenskap.

Tema: Språkutveckling

Respondenterna ger uttryck för att språkutvecklingen hos barn främjas när de får uttrycka sig och kommunicera genom musik. Att barnen oavsett vart de befinner sig i sin språkutveckling kan delta i musikstunder är något som tidigare tagits upp. Men att använda musikstunder för att utveckla språket hos barn är också något vi tolkar att samtliga respondenter motiverar musikstunder i förskolan med.

Många av dem har inte haft ett språk.. så det har inte varit mycket sång då det är vi som sjunger mest (skratt), men nu har de börjat sjunga. (C)

Och att syftet är ju språket också, mycket. Att utveckla och lära sig språket. Framförallt när jag tänker på ett barn. Att när jag sjunger söker hon vuxenkontakt, då tittar hon på munnen också gör hon efter. Och jag är ibland övertydlig i att artikulera för hon tittar liksom. (G)

Citaten exemplifierar några av flera utsagor om hur barns språk kan främjas genom att delta i musikstunder. Några av respondenterna beskriver att de har uppfattningar och erfarenheter av att flera barn haft språksvårigheter och därav inte kunnat sjunga med under musikstunder. Men även om de inte kunnat sjunga med har de ändå deltagit, men på sina villkor. Det har inte stoppat pedagogerna på avdelningen att fortsätta ha musikstunder då de enligt vår tolkning haft en förhoppning om att det med tiden ska ge med sig med språket. Utifrån att ha fortsatt planera för och genomföra musikstunder har respondenterna erfarit att språket hos barnen utvecklats och därav idag sjunger med i musikstunder och då kan delta på ett annat sätt än förut. Genom att både lyssna, titta och ta efter hur andra barn och vuxna gör uttrycker respondenterna att en utveckling av språket kan ske och genom det bidrar musikstunder också till utveckling i kommunikation och ett större ordförråd. Vår tolkning är att respondenterna ger uttryck för att de utifrån syftet om språkutveckling kan använda musikstunder som ett verktyg där barnen bland annat kan få träna på olika begrepp och ljud.

Tema: Tillfälle till rörelse

En uppfattning som framträder är att barnen genom musikstunder uppfattas få möjlighet att röra på sig och också utveckla sin rörelseförmåga. Vår tolkning är att respondenterna uttrycker flera olika färdigheter som barnen kan utveckla genom att röra sig i till musiken. Dessa färdigheter skulle kunna vara motorik, koordination, koncentration och kroppsuppfattning.

...finmotoriken utvecklas inte i samma takt som de som är ute och rör sig mycket och då tycker jag att rörelsesångerna där man får lyssna, där man får titta och försöka få ihop kroppen med rörelser, att det är bra att vi börjar träna på det i tidig ålder. (H)

Vi använder ju det som redskap till ja rörelser om man tänker så kan man ju använda mer upptempo musik och röra oss. Antingen efter bestämda rörelser, eller så får de röra sig hur dom vill och dansa. (J)

I ovanstående citat tolkar vi det som att respondenterna uttrycker att de använder sig av musikstunder för att barnen bland annat ska få möjlighet att utveckla olika förmågor som har med rörelse att göra. Hur musikstunder kan motiveras uttrycks bland respondenterna. Det motiveras med att barnen får koncentrera sig på olika rörelser. Respondenterna belyser att det är bra att barnen från tidig ålder får röra sig mycket och att musikstunder kan vara ett bra tillfälle för att utveckla motoriken. Det kan exempelvis göras genom rörelsesånger där barnen får koncentrera sig genom att lyssna, titta på antingen andra pedagoger eller barn och ta efter rörelserna och till sist försöka få till egna rörelser. Under intervjun framkommer det uppfattningar om att musikstunder kan användas som ett redskap till att utveckla barnens rörelseförmågor. Vi tolkar det som att pedagoger kan anpassa musikstunder efter motiv, som i

detta fall att ge tillfälle till rörelse och utifrån det kan välja ut att barnen exempelvis ska göra bestämda rörelser eller dansa fritt.

Tema: Förstärkning av självkänsla

Vår tolkning är att samtliga respondenter motiverar musikstunder med att barnen genom sitt deltagande kan bli stärkta i sig själva vilket uppfattas bidra till att barns självkänsla stärks. Nedan följer en av respondenternas uppfattningar som handlar om barns självkänsla;

Just det där med att det stärker självkänslan. Att jag kan det här, jag kan delta i musikstunderna, jag är delaktig i det här. Sånt stärker självkänslan också. Och det kan ju. Som vi har ett barn som står i fokus vid matsången, det är ju också att stärka självkänslan, att nu leder jag det här och nu står jag här i fokus. Och att man upplever att det är roligt, det är ju inget tvång. (F)

Citatet ovan exemplifierar respondenternas uppfattningar och erfarenheter om att musikstunder motiveras då det kan stärka barns självkänsla. En del av respondenterna nämner att de låter barnen vara i centrum under musikstunder i syfte att öka barns självkänsla. Genom att barnet som står i centrum får uppmärksamhet av de andra barnen och även de vuxna tolkar vi det som att respondenterna motiveras av att barns självkänsla stärks och att barnen känner stolthet över att vara den som alla tittar på. Det uppfattas enligt respondenterna som att barnen tycker det är roligt och att det är av vikt att det inte får kännas som ett tvång. Att stå i centrum vid exempelvis matsången eller vid spelandet på en trumma får inte enligt respondenterna kännas som ett måste men att de enligt vår tolkning arbetar för att barnen ska våga vara i centrum för att stärka självkänslan.

Sammanfattning av resultat

Vårt resultat visar uppfattningar om att det både kan finnas en osäkerhet och säkerhet hos pedagoger i arbetet med musik i förskolan. Osäkerheten hos pedagogerna verkar grundas i föreställningar om att kompetens inom musik kopplas samman med att ha kunskap inom både praktiska och teoretiska färdigheter. Pedagogernas självförtroende i att arbeta med musik i förskolan förklaras med att de bland annat har en uppväxt som präglats av mycket musik men också av erfarenhet och en känsla av att ha musiken inom sig. I resultatet framträder också uppfattningar om hur pedagoger i förskolan hanterar kompetensbehov genom att organisera verksamheten efter olika förmågor. Enligt pedagogernas uppfattningar och erfarenheter motiveras musikstunder i förskolan med olika syften utifrån läroplanen. Vid analysen av resultatet så tyder pedagogernas utsagor på att musikstunder används som ett didaktiskt verktyg där motivet inte är att undervisa i musik utan att pedagoger använder musiken som ett verktyg i lärandet och utvecklingen inom andra ämnen.

Diskussion

Syftet med denna uppsats var att undersöka en grupp pedagogers uppfattningar och erfarenheter i arbetet med musikstunder i förskolan. Varför det är angeläget och relevant att undersöka detta problemområde är för att få en ökad förståelse kring pedagogers arbete med musikstunder i förskolan. Det kan ge insikt i hur pedagoger i förskolan kan öppna upp för andra sätt att tänka och arbeta med musik. För att förtydliga vad som valts att ta upp i diskussionen har den delats in i två teman. Det ena temat är *Osäkerhet och säkerhet* och där diskuteras betydelsen av säkerhetskänsla och osäkerhetskänsla för arbetet med planerade musikstunder i förskolan. I vårt resultat framkom olika kompetenskomponenter som kan kopplas till osäkerhet och säkerhet. Det andra temat är *Musik som ett didaktiskt verktyg* och där diskuteras hur musikstunder i förskolan kan motiveras med flera olika syften utifrån styrdokumentet för förskolan. Resultatet visar pedagogers uppfattningar om hur musik kan användas som ett verktyg i musikstunder. I diskussionen kopplar vi även till tidigare refererad litteratur. Viktigt att notera är att denna studies resultat visar pedagogernas uppfattningar och erfarenheter om arbetet med musik i förskolan och att det är där vårt fokus har varit under denna studie, inte hur det faktiskt utspelar sig i verkligheten.

Osäkerhet och säkerhet

I resultatet framkommer det att pedagoger känner sig säkra men också osäkra i att arbeta med musik i förskolan vilket på olika sätt kan ha betydelse för planerade musikstunder i förskolan. Varför flera pedagoger uppfattar att de känner en osäkerhet är på grund av bristande kunskaper i det som pedagogerna uppfattar som kompetens. Vad som uppfattas som kompetens enligt resultatet är framförallt kunskap i att hantera instrument, att ha en bra sångröst och även teoretiska färdigheter som kan handla om hur barns röster fungerar. Det som vi tolkar att både tidigare forskning (Ehrlin & Wallerstedt, 2014) och vårt resultat visar är att osäkerheten hos pedagoger kan handla om en föreställning om att kompetens inom musik är kopplat till att ha en medfödd talang inom områden som exempelvis sång och instrumenthantering. Skulle ett annat synsätt på den musikaliska kompetensen kunna bidra till en utveckling för pedagogers arbete inom musikområdet? Om pedagogerna inte ser den musikaliska kompetensen som en talang som är medfödd utan att det är något som alla kan lära sig och kanske genom det kan ändra förhållningssättet. Med det förhållningssättet kanske inte de mer ovana pedagogerna backar utan att deras deltagande blir större då de är medvetna om att det är en kompetens som de kan skaffa sig.

Pedagogers säkerhetskänsla för att arbeta med musik i förskolan förklaras i utsagorna bland annat med att en del pedagoger har en uppväxt som präglats av mycket musik. Jederlund (2011) beskriver hur musikalitet handlar om människans medfödda förmåga till bland annat att göra ljud, låta och röra sig och att musikalitet är något genuint mänskligt och en betydelsefull del av den medfödda begåvningen (Jederlund, 2011). Vi tolkar det som att vara kompetent inom musik eller att vara musikalisk inte behöver handla om att man från födseln har en bra sångröst eller en känsla för instrument utan att det istället kan handla om förmågan att exempelvis göra ljud och kunna uttrycka och röra sig. Utifrån det resonemanget kan vi tolka det som att alla pedagoger i grunden är musikaliska och genom det kan de öva upp praktiska och teoretiska färdigheter inom musikämnet. Att vissa pedagoger i förskolan exempelvis kan spela gitarr och sjunga tänker vi snarare beror på intresse och att de haft musik runt om sig under uppväxten än att det är något som de har föds till att göra.

Vårt resultat signalerar att pedagoger på grund av en osäkerhet i framförallt praktiska färdigheter inom musik bidrar till att de undviker det. Eller att de försöker att ta vara på varandras kompetenser och genom det slipper att ansvara för musikstunder. Vi tolkar det som att de då istället ansvarar för andra delar av verksamheten. Att fördela arbetsuppgifter utifrån vilken kompetens pedagoger har tolkar vi är för att få så bra kvalitet i musikstunder som det är möjligt. I Wong och Laus (2018) studie beskriver även de att förhållningssättet om att den pedagog som har mest kompetens inom ett visst ämne kan förbättra även andra pedagogers arbete med musikstunder. En negativ konsekvens av det förhållningssättet kan bli att endast dessa pedagoger blir de enda som tar hand om planering och genomförande av musikstunder och att den som har mindre kompetens backar helt. Vi tolkar det som att det finns en potential för utveckling av musikkompetens genom att ha det förhållningssättet. Uddén (2004) uttrycker att det är av vikt att alla pedagoger i arbetslaget har liknande kompetenser inom musik så att de oavsett vilken pedagog som ansvarar för musikstunder kan erbjuda barnen kvalitet i undervisningen. Att det skulle vara problematiskt att det är den pedagog med mest kompetens som ansvarar för musikstunder är inget som uttrycks i vårt resultat. Pedagoger som uttryckt osäkerhet i sin kompetens har också uttryckt en lättnad över att en mer erfaren och musikalisk kollega ansvarat över musikstunder. De pedagoger som istället uttryckt en säkerhet i sin kompetens tolkar vi uttrycker en glädje över att också pedagoger med mindre erfarenhet deltar i musikstunden. Detta går att relateras till Wong och Laus (2018) studie där även de nämner att pedagoger som har kompetens inom musik oftast inte ser något problem med att ansvara över musikaktiviteter och att de planerar och genomför dem på ett flexibelt och säkert sätt. Pedagoger med mer kompetens skulle enligt oss kunna bidra till kompetensutveckling i musik inom verksamhetens musikstunder.

Vårt resultat visar att den pedagog som ansvarar och genomför musikstunder har uppfattningar om att det inte finns något problem i att själv ansvara för musikstunder. Wong och Lau (2018) trycker på att pedagoger som inte är bekväma eller kompetenta inom musik också är mindre kapabla till att få en kvalitet i musikstunder i jämförelse med de pedagoger som är mer kompetenta och säkra i att arbeta med musik. Ehrlin och Wallerstedt (2014) däremot menar att vem som helst kan och att det inte ska spela någon roll om pedagoger är kompetenta inom musik utan att det som pedagog istället är av vikt att vara självsäker och uppfinningsrik. Kompetensen inom musik behöver handla inte bara handla om färdighetsträning av röst, instrument eller kunskap om passande arbetsmaterial. Det innebär även att ha kunskap om barnets musikaliska utveckling vilket behövs för att i musiken kunna inspirera barnen förklarar Riddersporre och Söderman (2012). Vi ställer oss frågan om osäkerheten kring den egna kompetensen inom musikområdet kan bli en svårighet för pedagoger att ha just det nyfikna förhållningssättet till musik. Utifrån tidigare studier och vårt resultat gör vi tolkningen om att det finns varierande uppfattningar och erfarenheter i hur man ska eller inte ska utnyttja eller ta vara på kompetenser inom arbetslaget. Det kan ses som positivt med att ha någon inom arbetslaget som brinner för musik och därav lägger ner mycket tid och energi på musikstunder. Men det kan också ses som negativt då andra inom arbetslaget inte har den kompetens som krävs för att få en kvalitet i musikstunder när de väl behöver ansvara för dessa.

Hur kan den pedagog som känner en osäkerhet i sin musikkompetens få möjlighet att känna en större säkerhet? Utifrån resultatet och tidigare studier uttrycks fortbildning som ett hjälpmedel i att utveckla kompetenser inom musik (Ehrlin & Wallerstedt, 2014; Özkut & Kaya, 2019). Både för att bli mer bekväm i att arbeta med musik men också för att utveckla teoretiska och praktiska kompetenser. Vi tolkar det som att det även finns andra sätt att utveckla kompetens inom musik. Pedagogerna skulle kunna se den delade kompetensen som nämns i resultatet, alltså de olika delar varje pedagog kan bidra med, som en tillräcklig samlad kompetens. En delad kompetens i

arbetslaget skulle kunna bidra till kompetensutveckling inom den egna verksamheten. Därför vore det bra om föreställningen om att musikkompetens är medfödd förändrades. Vi har förstått det som att musikkompetens är något som alla kan ha möjlighet att utveckla på olika sätt och med det ändrade förhållningssättet kan pedagoger gå in i musikstunder med ett öppet sinne. Det vill säga att de kan bidra med olika delar i musikärbetet vilket är ett förhållningssätt som de också kan vara bra att ha gentemot barnen. Samtidigt kan pedagoger genom delad kompetens även få möjlighet att utvecklas inom områden de har mindre kunskap om och på sikt kan det leda till att alla pedagoger känner en säkerhet i arbetet med musik. Det är också något som Özkut och Kaya (2019) beskriver, att genom kompetensutveckling som enligt oss kan ske genom delad kompetens, kan pedagoger som arbetar i förskolan förändra sitt perspektiv på arbetet med musik i förskolan och det kan då ske genom det kollegiala lärandet. Även Bainger (2010) menar att det kollegiala lärandet är en möjlighet till kompetensutveckling inom musikområdet som kan bidra till en förändring i pedagogers arbete med musik i förskolan. Det kan då ske genom en öppen dialog med kollegor om musik som ämne där den delade kompetensen kan diskuteras, det vill säga vad var och en i arbetslaget kan bidra med för att tillsammans skapa givande och betydelsefulla musikstunder.

Musik som ett didaktiskt verktyg

Frågan är om pedagoger behöver kunskap i att utöva musik för att arbeta med musik. Resultatet visar att pedagoger också kan vara kompetenta i att använda musik som ett didaktiskt verktyg, som exempelvis att kunna synliggöra matematik i musikstunder. Om pedagoger är kompetenta i att använda musik som ett didaktiskt verktyg kan musikstunder i förskolan också bidra till mer än att barnen ska få uttrycka sig genom musik och rörelse. Då kan musiken med fördel användas som medel istället för som mål vilket är något som Holmberg (2014) tar upp i sin avhandling. Musiken kan då bli som en träningsmetod för utveckling av andra kompetenser som exempelvis språkutveckling som både nämns i vårt resultat och tidigare refererade studier (Kultti, 2013; Ehrlin & Wallerstedt, 2014; Salmon, 2010). Barns språk och kommunikationsutveckling kan främjas genom att pedagoger har kunskap om hur olika sångaktiviteter på olika sätt kan skapa möjlighet för språkinläring (Kultti, 2013). Vårt resultat visar på hur flera respondenter har uppfattningar och erfarenheter om hur musikstunder kan möjliggöra språkutveckling och språkinläring hos barn och att därför beskrivs också musikstunder som ett verktyg för hur barnen kan få möjlighet att utveckla sitt ordförråd och också träna på ljud.

Ett annat exempel när pedagoger med fördel kan använda musikstunder som ett didaktiskt verktyg är när det finns en önskan i arbetslaget om att åskådliggöra en viss kultur eller också olika traditioner. Detta är något som vårt resultat visar att pedagoger kan ha kunskap om då det finns uppfattningar om att musikstunder kan användas för att synliggöra olika kulturer och föra vidare traditioner. Holmberg (2014) nämner att om barnen i förskolan till exempel skulle vara nyfikna på något specifikt land kan pedagoger genom musikstunden visa på en del av landets kultur och då används musiken mer som medel än som mål för utveckling och lärande. Vår tolkning utifrån Holmbergs (2014) studie och vårt eget resultat är att pedagoger i förskolan kan använda musikstunder som medel för bland annat lärande och utveckling. Styrdokumenten (Skolverket, 2018) för förskolan uttrycker att verksamheten ska ha som mål att varje barn ska få möjlighet till att utveckla sin förmåga till att uttrycka sig och även möjlighet att kommunicera upplevelser tankar och erfarenheter. Vårt resultat visar alltså att det finns en uppfattning hos pedagoger om att musik också kan användas som ett didaktiskt verktyg. Utifrån refererade studier, vårt resultat och även styrdokumenten för förskolan gör vi tolkningen om att musikstunder i förskolan kan motiveras på flera olika sätt.

Pedagogiska betydelser för förskola

Vårt syfte var att undersöka pedagogers uppfattningar och erfarenheter om musikstunder i förskolan. Resultatet visar pedagogers uttryck i vad som kan känneteckna kompetens inom musik. Det visar också vad som kan uppfattas motivera arbetet med musikstunder i förskolan. Vår studie kan ha pedagogiska betydelser för förskolan då den kan öka förståelse för hur kompetens inom musik beskrivs och även för hur arbetet med musik kan motiveras i förskolan. Om pedagoger har uppfattningar om att musikalitet handlar om en medfödd förmåga kan det bli ett hinder i den pedagogiska verksamheten. Om personalen arbetar med sitt synsätt på musikalitet och istället ser musikalitet som en förmåga som alla kan träna blir förutsättningarna andra. Musikverksamheten behöver då inte organiseras utifrån de som har en musikalitet utan det är ett område som samtliga pedagoger kan lära sig precis som andra ämnen inom förskolan. Om pedagoger breddar sitt förhållningssätt gällande musikalitet kan de se att alla barn kan utveckla sin musikalitet likaväl som personalen kan utveckla sin musikalitet. Betydelsen för förskoleverksamheten med ett breddat förhållningssätt kan bli att fler pedagoger känner sig säkra i att arbeta med musik vilket kan leda till en större delaktighet. På så sätt ökar kvaliteten i arbetet med musikstunder i förskolan. Kompetensutvecklingen behöver inte främst vara att lära sig praktiska färdigheter inom musikområdet utan det kan också handla om att pedagoger får möjlighet att vidga sitt synsätt på musikkompetens.

Framtida studier

Något vi finner intressant att studera vidare är hur pedagogers kompetensutveckling inom musik skulle se ut genom ett vidgat synsätt på musik i förskolan. Om pedagoger ändrar sitt förhållningssätt och får ett mer vidgat synsätt, hur skulle det ändrade förhållningssättet och vidgade synsättet visas och påverka musikstunder i förskolan? Detta ser vi som betydelsefullt att undersöka vidare för att se hur pedagogers arbetssätt kring musikstunder i förskolan skulle förändras tillsammans med det vidgade synsättet. Vi ser det även som intressant att studera vidare om delad kompetens bland pedagoger i förskolan, alltså att pedagoger ansvarar över varsin del i musikstunder som de anser sig ha kompetens inom och känner sig säkra i. Hur arbetar pedagoger på olika förskolor med delad kompetens och ger det en kvalitet i musikstunder i förskolan?

Referensförteckning

Angelo, E & Sæther, M (2014). *Barnet och musiken- En introduktion i musikpedagogik för förskollärare*. Malmö: Gleerup

Ahrne, G & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.

Brinkkjaer, U & Høyen, M (2013). *Vetenskapsteori för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur.

Bainger, L. (2010). A Music Collaboration with Early Childhood Teachers. *Australian Journal of Music Education*, 2, 17–27. Retrieved from <https://search-ebscohost-com.proxybib.miun.se/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ916787&site=ehost-live>

Ehrlin, A., & Wallerstedt, C. (2014). Preschool Teachers' Skills in Teaching Music: Two Steps Forward One Step Back. *Early Child Development and Care*, 184(12), 1800–1811. Retrieved from <https://search-ebscohost-com.proxybib.miun.se/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ1045015&site=ehost-live>

Ehrlin, A. (2015). Swedish Preschool Leadership--Supportive of Music or Not? *British Journal of Music Education*, 32(2), 163–175. Retrieved from <https://search-ebscohost-com.proxybib.miun.se/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ1069736&site=ehost-live>

Holmberg, Y. (2014). *Musikskap- musikstunders didaktik i förskolepraktik*. (Doktorsavhandling, Malmö högskola, Malmö. Retrieved from <http://hdl.handle.net/2043/16896>

Jederlund, U. (2011). *Musik och språk- ett vidgat perspektiv på barns språkutveckling och lärande*. Stockholm: Liber.

Kultti, A., & Pramling, N. (2018). "Behind the Words": Negotiating Literal/Figurative Sense When Translating the Lyrics to a Children's Song in Bilingual Preschool. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 62(2), 200–212. Retrieved from <https://search-ebscohost-com.proxybib.miun.se/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ1171632&site=ehost-live>

Kultti, A. (2013). *Singing as Language Learning Activity in Multilingual Toddler Groups in Preschool*. *Early Child Development and Care* (Vol. 183, pp. 1955–1969). Retrieved from <https://search-ebscohost-com.proxybib.miun.se/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ1020899&site=ehost-live>

Kim, H. K., & Kemple, K. M. (2011). Is Music an Active Developmental Tool or Simply a Supplement? Early Childhood Preservice Teachers' Beliefs about Music. *Journal of Early Childhood*

Teacher Education, 32(2), 135–147. Retrieved from <https://search-ebshost-com.proxybib.miun.se/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ924682&site=ehost-live>

Løkken, G & Søbstad, F (1995) *Observation och intervju i förskolan*. Lund: Studentlitteratur

Riddersporre, B & Söderman, J (2012) *Musikvetenskap i förskolan*. Stockholm: Natur & Kultur

Rodríguez, J. R., & Álvarez, R. M. V. (2017). The Music Materials in Early Childhood Education: A Descriptive Study in Galicia (Spain). *International Journal of Music Education*, 35(2), 139–153. Retrieved from <https://search-ebshost-com.proxybib.miun.se/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ1138695&site=ehost-live>

Salmon, A. (2010). Using Music to Promote Children's Thinking and Enhance Their Literacy Development. *Early Child Development and Care*, 180(7), 937–945. Retrieved from <https://search-ebshost-com.proxybib.miun.se/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ891619&site=ehost-live>

Skolverket. (2018). *Läroplan för förskolan: Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket.

Uddén, B. (2004). *Tanke, visa, språk. Musisk pedagogik med barn*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wong, Y. P., & Lau, W. M. (2018). Perceived Attributes of Music Teaching Effectiveness among Kindergarten Teachers: Role of Personality. *Australian Journal of Teacher Education*, 43(9), 28–38. Retrieved from <https://search-ebshost-com.proxybib.miun.se/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ1193349&site=ehost-live>

Ödman, P. (2017) *Tolkning, förståelse och vetande- Hermeneutik i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur

Özkut, B., & Kaya, S. Ö. (2019). Perceptions of Pre-School Teachers in Terms of Music Culture. *Universal Journal of Educational Research*, 7(1), 278–292. Retrieved from <https://search-ebshost-com.proxybib.miun.se/login.aspx?direct=true&db=eric&AN=EJ1201448&site=ehost-live>

Missiv

Hej alla pedagoger!

Vi heter Sofie Vengelin och Love Djäkner och är två förskollärostudenterna från Mittuniversitetet i Sundsvall. Vi går nu termin 7 och håller just nu på med det självständiga arbetet. Det ämne vi valt att fokusera på i vår studie är: *musikstunder i förskolan*. Syftet med vår studie är att undersöka vad pedagoger har för inställning till musik i förskolan och hur de arbetar i planerade musikstunder.

Vi önskar att under v.15 och v.16 både få göra observationer och intervjuer med er pedagoger. Vi kommer under observationerna observera er pedagoger i planerade musikstunder, som exempelvis under musiksamlingar. Där kommer vi använda oss av penna och papper för att anteckna ner det vi observerat. Under intervjuerna kommer vi använda oss av ljudinspelningar. Materialet kommer att behandlas konfidentiellt och resultatet kommer enbart att användas i forskningsändamål för att sedan förstöras.

Vår studie kommer att utgå från forskningsetiska principer, alltså att ditt deltagande kommer vara anonymt, intervjun och observationerna är frivilliga och du kan avbryta din medverkan när som helst. Du kan även under intervjun välja att avstå från att svara på vissa frågor. Vi önskar svar om medverkan senast 22/3. Hör gärna av er till oss eller vår handledare om ni har frågor eller synpunkter

Tack på förhand! Med vänliga hälsningar:

Love Djäkner Tel: xxx xxx xx xx Mail: xxxx@student.miun.se

Sofie Vengelin Tel: xxx xxx xx xx Mail: xxxx@student.miun.se

Handledare: Ulla Damber Tel: xxx xxx xx xx Mail: xxxx@miun.se

Intervjuguide

Bakgrundsfrågor:

- Vad har du för utbildning sedan tidigare?
- Hur många år har du varit verksam i förskolan?
- Vad är din relation till musik?
- Har du med dig något från din utbildning när det gäller musik, vad?
- Hur mycket musik läste ni under er utbildning?
- Har du någon ytterligare kompetensutveckling när det gäller musik?

Arbetet med musik:

- Hur arbetar ni med musik på din avdelning?
- Hur kan en vanlig planerad musikstund se ut på er förskola?
- Hur väljer du eller arbetslaget ut vad ni ska göra i planerade musikstunder?
- Är du nöjd över situationen på förskolan när det gäller musik?
- Hur skulle du göra om du själv fick bestämma?
- Anser du att du är musikalisk?
- Vilka kunskaper inom musik anser du har idag?
- Använder ni er av instrument i samlingarna, isåfall, hur ofta och vad?
- Varför, eller varför inte?

Syftet med musik:

- Vad är ert syfte med musikstunderna?

Övrigt:

- Är det något mer du skulle vilja tillägga som vi inte tagit upp under intervjun?

